

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Østre Toten kommune, avløpsanlegg

Dato for inspeksjonen: **12.10.2010**

Saksnr. hos Fylkesmannen: **2010/8327**

Kontrollert virksomhet og anlegg

Kommune navn og postadresse: Østre Toten kommune, 2850 Lena	Kommunenr.: 0528
	Organisasjonsnr.: 964 949 859
Kontrollert anlegg: Lena renseanlegg	Anleggsnr*: 0528.0013.01
	Anleggsaktivitet*: Avløpsnett og -rensing
Tillatelse etter forurensningsloven: 19.12.2007	Risikoklasse: 3 (vedtak i utslippstillatelsen)

* Refererer til Fylkesmannens database Forurensning

Deltakere ved kontrollen

Fra Fylkesmannen: Senioring. Magne Drageset Overing. Tore Pedersen Overing. Elin Hilde	Fra kommunen: Kommunalsjef Roy Thomassen Sektorleder Geir Glommen Konrad Rødningsby Arne Smeby Kjell Nyborg
--	---

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten beskriver resultater fra inspeksjonen, slik situasjonen var ved kontrolltidspunktet. Hovedtema for kontrollen var overholdelse av utslippskrav, oppfølging av ledningsnett og klimatilpasning.

Inspeksjonen ble gjennomført som del av en landsomfattende kontrollaksjon rettet mot kommunale avløpsanlegg høsten 2010. Resultatene fra aksjonen vil bli sammenstilt av Klima- og forurensningsdirektoratet og på Fylkesmannens nettsider.

Det bes om tilbakemelding fra kommunen innen 4 uker om oppfølging av avvik og anmerkninger.

Regelverk

- Lov om 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), jf § 7
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften) kap. 14
- Forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

Informasjon om regelverk finnes på www.klif.no og www.regelhjelp.no

Definisjoner

Avvik: manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Oppfølging etter kontrollen

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Ingen tilbakemelding. Fylkesmannen krever ingen tilbakemelding fra virksomheten. Oppfølgingen etter inspeksjonen er avsluttet med denne rapporten.

Virksomheten plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. Vi ber virksomheten om en skriftlig tilbakemelding innen 3 uker om oppfølging av avvik og anmerkninger i denne rapporten.

Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten. (jf. offentlighetsloven).

Avvik

Avviksteksten som har nummer og bokstav er forhåndsdefinert av Klif, dette for at Klif skal kunne oppsummere resultatene også på de enkelte bokstavpunktene for de kontrollerte avløpsanleggene i hele landet, hvor mange har avvik og hvor mange er uten avvik. De tekstene som ikke gjelder for dette anlegget/Østre Toten kommune (dvs. ikke er avvik her) har gråfarge.

Kommentarene beskriver situasjonen i kommunen.

Det ble påvist følgende avvik ved kontrollen:

Avvik 1 Avviksbehandling for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende.

Avvik fra Internkontrollforskriften § 5 punkt 7 (avdekke og rette opp avvik)

1A) Det er ikke etablert et skriftlig avviksbehandlingssystem for ytre miljø og for avløpsanlegget.

1B) Avviksbehandlingssystemet inkluderer ikke alle deler av avløpsanlegget

1C) Avviksprosedyren benyttes ikke eller etterleves ikke i praksis.

Kommentarer:

Avvik 2 Risikovurdering for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende.

Avvik fra Internkontrollforskriften § 5 punkt 6 (vurdere risiko)

- 2A) Det er ikke utarbeidet en skriftlig miljørisikovurdering for avløpsanlegget.
- 2B) Risikovurderingen er mangelfull/utilstrekkelig behandlet for noen områder. (f.eks. avløpsnett, overløp, renseanlegg)
- 2C) Det er ikke etablert rutiner for risikohåndtering av forhold med uakseptabel høy risiko.
- 2D) Klimatilpasning er ikke behandlet i og inngår ikke i risikovurderingen.

Kommentarer:

Avvik 3 Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-10 Utforming og drift av renseanlegg
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7; avdekke og rette opp avvik

- 3A) Kommunen har ikke undersøkt hvordan regionen vil bli påvirket mht. framtidige klimaendringer.
- 3B) Det er ikke foretatt vurderinger eller beregninger av hvilke konsekvenser og virkninger forventede framtidige nedbørsmengder vil ha på avløpsnettet. (Nedbørsprognoser er ikke omsatt til virkninger på avløpsnettet ved modellberegninger eller ved andre vurderinger). Aktuelle temaer: Vurdering av antall kjelleroversvømmelser, kritiske områder på nettet, forhold mellom framtidige vannmengder og hydraulisk kapasitet i anlegg, virkninger på renseanlegg, konsekvenser av eventuelt endret grunnvannsnivå.
- 3C) Det er ikke gjennomført tiltak eller vedtatt planer for å hindre at overvann kommer inn på avløpsnettet.
- 3D) Det er ikke gjennomført tiltak eller gjort vedtak om konkrete tiltak på nett for å håndtere framtidige vannmengder, for eksempel etablering av fordrøyningsbasseng på avløpsnettet, økning av rørdimensjoner i framtidige saneringsarbeider (føre-var-prinsipp).

Kommentarer:

Avvik 4 Overløp av urensset kloakkvann blir ikke tallfestet.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-5 Avløpsnett.

- 4A) Vesentlige overløp mangler utstyr som enten registrerer vannmengde eller tidsvarighet for overløp av urensset vann.

4B) Forurensingsutslipp av urensset vann via alle overløp blir ikke tallfestet enten ved utslippsmålinger, modellering eller annen beregning.

4C) Kommunen har ikke oversikt over alle overløp på ledningsnett.

Kommentar:

Avvik 5 Avløpsledninger vedlikeholdes og fornyes ikke i tilstrekkelig omfang.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-5, avløpsnett
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 4 fastsette mål for ytre miljø
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7 avdekke og rette opp avvik

5A) De viktigste problemområder på nettet er ikke identifisert i en skriftlig dokumentasjon.

5B) Kommunen har ikke satt egne mål for funksjonskrav til avløpsnettet.

5C) Det foreligger ikke en saneringsplan for ledningsnett som er oppdatert etter 2005.

5D) Det er ikke satt måltall for årlig fornyingstakt eller investeringsnivå for ledningsnettet.

5E) Vedtatt fornyingstakt eller investeringsnivå i saneringsplanen gjennomføres ikke som forutsatt.

5F) Det langsiktige saneringsbehov for avløpsnett er ikke ivaretatt med den fornyingstakt som kommunen praktiserer.

Kommentarer:

Kommunen har en egen kommunedelplan for vassdragsforvaltning fra 1999. I kommunedelplanen er det beskrevet at det styrende dokumentet for avløpssektoren er hovedplan for avløp. Hovedplanen ble sist oppdatert i 2008.

Kommunen er forøvrig i gang med å revidere hovedplanen og vil fullføre arbeidet i løpet av 2011. Den reviderte hovedplanen vil inneholde mål for fremtidige utvidelser og fornyelser av avløpsnettet. I tillegg vil det lages en investeringsplan.

Kommunens avløpsanlegg er av nyere dato, det vil si i hovedsak bygget etter 1970. Av den grunn er det ikke utarbeidet en saneringsplan for å fornye eksisterende avløpsnett, men kommunen opplyser at avløpsnettet på sikt må fornyes med en takt på 1,5 % per år (pers.komm. Geir Glommen). Gjeldende hovedplan for avløp har et eget kapittel som beskriver saneringsbehovet.

Ved utarbeidelse av en saneringsplan vil det være naturlig å ta med behovet for tilknytning av nye områder til det kommunale avløpsnettet.

Kommunen har litt problemer med innlekking via åpne kummer, men det pågår et kontinuerlig arbeid med å utbedre/bytte ut åpne kummer.

Avvik 6 Driftsforhold i renseanlegg er ikke tilfredsstillende dokumentert.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-10.

6A) Opplegg for opplæring av driftsoperatører er ikke utarbeidet/er ikke gjennomført.

6B) De styrende driftsparametere i renseprosessene er ikke skriftlig dokumentert.

6C) Overvåkings- og alarmsystemer er utilstrekkelige til å sikre kontinuerlig god drift

6D) Vaktordning for renseanlegget er utilstrekkelig eller fungerer i praksis ikke godt nok.

6E) Kalibrering/kontroll av viktig utstyr blir ikke dokumentert.

(Kalibrering pH-elektroder, utstyr for dosering av fellingskjemikalier, syre/lut og polymer)

Kommentarer:

Avvik 7 Kommunen har ikke rutiner for å vurdere grunnlaget for fastsettelse av rensekrav med henblikk på utløsning av nye krav til sine avløpsanlegg.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 11-3, § 14-1, § 14-6,7,8 og § 14-17

7A) Kommunen har ikke foretatt en vurdering av om forbudet mot oppdeling av tettbebyggelser kan utløse nye rensekrav for relevante områder.

7B) Kommunen har ikke meldt fra til Fylkesmannen om at en konkret tettbebyggelse (etter forbudet trådte i kraft) har en pe-belastning som utløser rensekrav etter kapittel 14.

7C) Aktuelle eksisterende anlegg med fosforrensing har ikke vært vurdert med hensyn til kriterier for vesentlig endring som kan utløse krav til sekundærrensing.

7D) Kommunen har ikke meldt fra til Fylkesmannen om at et konkret avløpsanlegg har en faktisk, dokumentert vesentlig endring og som utløser krav til sekundærrensing.

Kommentarer:

Avvik 8 Kontroll med og/eller oppfylging av rensekrav for utslipp til vann overholdes ikke.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-13, § 14-12, § 14-11, § 14-2

Kommentarer:

8A) Behandling og sammenstilling av primærdata (vannmengder, analyseresultater) til utslippstall som innrapporteres til KOSTRA er ikke tilstrekkelig kvalitetssikret. (fagkyndig person, rutiner, prøver som utelates på feil grunnlag oa.)

8B) Overløp ved renseanlegget blir ikke tatt med i beregningen av rensegrad og utslippsmengder fra avløpsanlegget. (§14-11)

8C) Utslippsdata blir ikke løpende vurdert opp mot tillatelsens rensekrav.
(for sen inngripping ved dårlig drift og brudd på utslippskrav)

8D) Rensekravene i tillatelsen ble overskredet i året 2009. (§14-2)
(Spesifiseres med talleksempler)

Anmerkninger

Anmerkning 1

Det er mangelfull risikovurdering på avløpsområdet.

Kommentarer:

Det kom frem ved kontrollen at kommunen har utarbeidet en beredskapsplan og ROS-analyse, men at disse har noen mangler.

Det er viktig at alle deler av avløpsanlegget, som for eksempel avløpsnett, overløp og renseanlegg, er med i analysen. I risikoanalysen skal alle uønskede hendelser være godt beskrevet og årsaksforklart. Vurderinger knyttet til effekter av klimaendringer kan også være en del av risikoanalysen.

Videre bør det utarbeides rutiner for risikohåndtering av forhold med uakseptabel høy risiko.

Anmerkning 2

Manglende dokumentasjon av vurderinger knyttet til fremtidige klimaendringer

Kommentarer:

Det kom frem ved kontrollen at kommunen har gjort vurderinger av fremtidige klimaendringer og konsekvensen dette har for avløpsanlegget. Men disse vurderingene går ikke frem av den dokumentasjonen vi ble fremlagt.

Kommunen jobber med å oppdatere hovedplanen for avløp. Det er viktig at den oppdaterte hovedplanen for avløp tar inn de vurderingene kommunen har gjort rundt konsekvenser klimaendringer kan ha for avløpsanlegget. Det bør gå frem hva som er forventet nedbørsutvikling for regionen, samt hvor prognosene kommer fra og for hvilken tidsperiode prognosene gjelder. Virkninger i avløpsanlegget av eventuelle klimaendringer skal vurderes og beskrives.

Nyttige hjelpemidler kan være Klifs Rapport nr. 2317-2007 «Veiledning om mulige tiltak i avløpsanlegg» og Norsk Vann Rapport nr. 162-2008 «Veiledning i klimatilpasset overvannshåndtering».